

1 - Mano teisės ikiteisminio tyrimo metu

A. Jei esu užsienietis, ar tai gali turėti įtakos ikiteisminiam tyrimui?

Ne, tai iš esmės poveikio tyrimui neturi.

Jeigu negalite tinkamai bendrauti vokiečių kalba, turite teisę prašyti vertėjo žodžiu, kuris per jūsų apklausą bus skiriamas nemokamai. Jeigu nėra vertėjo, jūs neprivalote ir neturėtumėte atsakinėti į klausimus. Vertėjas jums pateikiamus klausimus išvers į jums suprantamą kalbą. Vertėjas jūsų atsakymus taip pat išvers atgal į vokiečių kalbą.

Vertėjas bet kuriuo atveju privalo išversti informaciją ir nurodymus teisės klausimais, kuriuos jums pateikti privalo pagal teisės aktus. Jeigu pageidaujate, vertėjas taip pat jums padės bendrauti su paskirtu advokatu (tačiau ne su jūsų pasirinktu advokatu).

Jeigu jums pranešama apie baudžiamojo persekiojimo institucijų nutarimą arba teismo sprendimą, jūs taip pat galite prašyti pagalbos, kad šie dokumentai būtų išversti. Jeigu pageidaujate susipažinti su byla, vertėjas raštu jums padės tik tuo atveju, jeigu neturite advokato ir nėra pagrįsta tikėtis, kad jūs pats pasirūpinsite atitinkamų bylos dalių vertimu.

B. Kokios yra ikiteisminio tyrimo stadijos?

- Ikiteisminio tyrimo tikslas yra nustatyti, ar buvo padaryta nusikalstama veika ir kas ją padarė.
- Kai tyrimas atliekamas asmens, įtariamo konkrečia nusikalstama veika, atžvilgiu, tas asmuo laikomas kaltinamuoju.
- Teismas tyrimo metu turi imtis tam tikrų veiksmų. Jis turi atkurti nusikalstamos veikos eigą ir atlikti rungimosi principu grindžiamą procedūrą. Prokuroras ir kaltinamasis kartu su savo advokatu dalyvauja šiame procese ir turi teisę pateikti klausimų apklausiamam asmeniui. Baudžiamojo persekiojimo institucijos taip pat gali prašyti teismo surinkti daugiau įrodymų, jeigu jos mano, kad tai reikalinga viešajam interesui apginti.
- Baudžiamojo persekiojimo institucijos ir (arba) ikiteisminio tyrimo departamentas daugumos tyrimo veiksmų gali imtis savo iniciatyva, be teismo sutikimo. Šie veiksmai visų pirma apima tyrimus ir apklausas, asmenų tapatybės nustatymą, turto areštą, asmens drabužių ir jo turimų daiktų apieškojimą ir kt.
- Kardomajam kalinimui skirti ir pratęsti reikalinga teismo nutartis. Tas pats principas taikomas prievartos priemonių naudojimui, susijusiam su pagrindinėmis teisėmis (pvz., būsto neliečiamybės teisėmis apsaugotų vietų kratoms, prisijungimui prie banko sąskaitų, telefono pasiklausymui ar telefono duomenų analizavimui).
- Baudžiamojo persekiojimo institucijos turi nutraukti tyrimą, jeigu nusikalstamos veikos nebuvo padaryta arba jeigu nustatytų faktų nepakanka baudžiamajam persekiojimui kaltinamojo atžvilgiu vykdyti. Visais kitais atvejais, kai faktai yra tinkamai nustatyti, baudžiamojo persekiojimo institucijos turi perduoti bylą kompetentingam teismui.
- Baudžiamojo persekiojimo institucijos gali atsisakyti toliau vykdyti baudžiamąjį persekiojimą (nukreipimas) tais atvejais, kai bylos negalima nutraukti, tačiau paaiškėja, kad bausmės skirti nereikia, nes kaltinamasis (dažniausiai) sumoka baudą. Nukreipimas neįmanomas, jeigu dėl nusikalstamos veikos mirė žmogus arba jeigu ji priklauso tarėjų arba prisiekusiųjų teismui, kitaip tariant, kai laisvės atėmimo bausmė gali būti ilgesnė negu penkeri metai (dažniausiai).

i. Įrodymų rinkimo stadija ir tyrėjų įgaliojimai

Teismas tyrimo metu turi imtis tam tikrų veiksmų. Jis turi atkurti nusikalstamos veikos eigą ir atlikti rungimosi principu grindžiamą procedūrą. Prokuroras ir kaltinamasis kartu su savo advokatu dalyvauja šiame procese ir turi

teisę pateikti klausimų apklausiamam asmeniui. Baudžiamojo persekiojimo institucijos taip pat gali prašyti teismo surinkti daugiau įrodymų, jeigu jos mano, kad tai reikalinga viešajam interesui apginti.

Už ikiteisminių tyrimų vykdymą atsakingos baudžiamojo persekiojimo institucijos, vadovaujančios ikiteisminio tyrimo departamentui. Ikiteisminio tyrimo departamentas tyrimą pradeda savo iniciatyva, jeigu trečiasis asmuo pateikia pranešimą policijai arba jeigu tokį nutarimą priima prokuroras.

Baudžiamojo persekiojimo institucijos arba ikiteisminio tyrimo departamentas turi jums kiekvienu atveju pranešti, kad jūsų atžvilgiu vykdomas tyrimas ir kodėl. Be to, jūs turite būti informuojamas, kad jūs, kaip kaltinamasis, neprivalote daryti pareiškimo ir kad, jeigu padarysite pareiškimą, jis gali būti naudojamas kaip įrodymas prieš jus.

Jeigu padarėte nusikalstamą veiką, kuria esate kaltinamas, ir prisipažįstate, kad ją padarėte (jeigu pripažįstate kaltę), tai bus svarbus atsakomybę lengvinantis veiksnys, kai teismas spręs dėl bausmės. Tačiau kaltės pripažinimas teismo bylos nagrinėjimo eigai įtakos neturės.

ii. Laikinas sulaikymas

Baudžiamojo persekiojimo institucijos ir (arba) ikiteisminio tyrimo departamentas daugumos tyrimo veiksmų gali imtis savo iniciatyva, be teismo sutikimo. Šie veiksmai visų pirma apima tyrimus ir apklausas, asmenų tapatybės nustatymą, turto areštą, asmens drabužių ir jo turimų daiktų apieškojimą ir kt.

iii. Apklausa

iv. Kardomasis kalinimas

Kardomajam kalinimui skirti ir pratęsti reikalinga teismo nutartis. Tas pats principas taikomas prievartos priemonių naudojimui, susijusiam su pagrindinėmis teisėmis (pvz., būsto neliečiamybės teisėmis apsaugotų vietų kratoms, prisijungimui prie banko sąskaitų, telefono pasiklausymui ar telefono duomenų analizavimui).

Jums kardomasis kalinimas gali būti skiriamas tik tuo atveju, jeigu yra rimto pagrindo jus įtarti padarius nusikalstamą veiką ir jeigu kardomajam kalinimui yra priežastis (pabėgimo rizika, įrodymų sunaikinimo rizika arba nusikalstamos veikos padarymo rizika). Kad ikiteisminio tyrimo departamento pareigūnai galėtų jus suimti, reikalingas teismo sutikimas (nebent esate užklumpamas darantis nusikalstamą veiką arba kyla tiesioginis pavojus).

Kardomąjį kalinimą turi skirti teismas, jis turi būti atliekamas įkalinimo įstaigoje. Ikiteisminio tyrimo departamentas gali jus sulaikyti ne ilgiau kaip 48 valandoms, o tada nedelsdamas perduoti jus teismui.

Teisės nuostatose nenurodyta, ar jūs galite apie sulaikymą informuoti savo šeimos narius ar draugus ir kaip tai padaryti. Kiekvienoje įkalinimo įstaigoje dirba socialinės tarnybos, galinčios padėti jums šiais klausimais.

Nutartis dėl jūsų kardomojo kalinimo turi būti jums perskaityta, prireikus padedant vertėjui žodžiu. Jums turi būti įteikta rašytinė šios nutarties kopija. Nutartyje turi būti nurodytas nusikalstamos veikos, kurią padarius yra rimto pagrindo jus įtarti, pobūdis. Joje turi būti paminėti visi faktai, kuriais, teismo nuomone, grindžiamas jūsų kardomasis kalinimas.

Per visą jūsų kardomojo kalinimo laikotarpį jums turi atstovauti advokatas. Jeigu advokato nepaskirsite pats, jis jums bus paskirtas.

Teismo nutartis skirti kardomąjį kalinimą priimama žodinio bylos nagrinėjimo metu.

Nutartį dėl kardomojo kalinimo skyrimo arba vėlesnio pratęsimo per tris dienas galite apskųsti Aukštesniajam regioniniam teismui.

Bet kokia nutartis, kuria skiriamas kardomasis kalinimas, galioja ribotą laiką. Nutartis dėl kardomojo kalinimo skyrimo galioja keturiolika dienų. Nutartis dėl kardomojo kalinimo pratęsimo pirmą kartą galioja mėnesį. Bet kokia vėlesnė nutartis dėl kardomojo kalinimo pratęsimo galioja du mėnesius.

Kardomasis kalinimas iš viso neturėtų būti ilgesnis negu šeši mėnesiai, tačiau jis gali būti pratęstas dėl nusikalstamos veikos sunkumo.

C. Kokias teises turiu tyrimo metu?

Priklausomai nuo įvairių tyrimo veiksmų ir etapų, turite skirtingas teises:

- Tyrimas ir įrodymų rinkimas
- Laikinas sulaikymas ir kardomasis kalinimas
- Kaltinimų pateikimas
- Advokatų pasirengimas teisminei bylos nagrinėjimui

Bet kuriuo atveju, nepriklausomai nuo konkretaus proceso etapo, visada turite šias teises:

- Jūs turite būti kuo anksčiau informuojamas apie tai, kad jūsų atžvilgiu atliekamas tyrimas, apie nusikalstamą veiką, kuria esate įtariamas, ir apie pagrindines jūsų procesines teises.
- Kiekvienu proceso etapu turite teisę turėti savo pasirinktą advokatą arba kreiptis dėl teisinės pagalbos advokato paskyrimo. Jeigu faktai arba teisiniai klausimai yra sudėtingi, galite prašyti teisinės pagalbos advokatą jums paskirti visam procesui. Baudžiamajame procese prieš užsieniečius, nesusipažinusius su Austrijos teisės sistema, veikiausiai taip ir bus. Visais atvejais, kai būtina privaloma gynyba, o jūs pats nepaskiriate advokato, jis jums bus paskirtas. Jeigu jums neatstovauja teisinės pagalbos advokatas, jūs turite padengti paskirtojo advokato išlaidas.

Svarbiausi etapai, kai privalote turėti advokatą, yra šie: visas kardomojo kalinimo laikotarpis, visas procesas dėl psichikos sveikatos problemų turinčių nusikaltėlių priverstinio gydymo, procesas tarėjų teisme arba prisiekusiųjų teisme arba vieno teisėjo teisme, jeigu už nusikalstamą veiką gali būti skiriama ilgesnė negu trejų metų laisvės atėmimo bausmė.

- Teisė susipažinti su byla.
- Teisė pateikti pastabų dėl jums pateiktų kaltinimų arba tylėti.
- Teisė prašyti surinkti įrodymus.
- Teisė apskųsti baudžiamojo persekiojimo institucijų arba ikiteisminio tyrimo departamento taikomas priemones bei teismo nutartis.
- Teisė gauti vertėjo raštu arba žodžiu paslaugas.

i. Kokią teisę turiu į vertėjo žodžiu paslaugas ir vertimą raštu?

Jeigu negalite tinkamai bendrauti vokiečių kalba, turite teisę prašyti vertėjo žodžiu, kuris per jūsų apklausą bus skiriamas nemokamai. Jeigu nėra vertėjo, jūs neprivalote ir neturėtumėte atsakinėti į klausimus. Vertėjas jums pateikiamus klausimus išvers į jums suprantamą kalbą. Vertėjas jūsų atsakymus taip pat išvers atgal į vokiečių kalbą.

Vertėjas bet kuriuo atveju privalo išversti informaciją ir nurodymus teisės klausimais, kuriuos jums pateikti privalo pagal teisės aktus. Jeigu pageidaujate, vertėjas taip pat jums padės bendrauti su paskirtu advokatu (tačiau ne su jūsų pasirinktu advokatu).

Jeigu jums pranešama apie baudžiamojo persekiojimo institucijų nutarimą arba teismo sprendimą, jūs taip pat galite prašyti pagalbos, kad šie dokumentai būtų išversti. Jeigu pageidaujate susipažinti su byla, vertėjas raštu jums padės tik tuo atveju, jeigu neturite advokato ir nėra pagrįsta tikėtis, kad jūs pats pasirūpinsite atitinkamų bylos dalių vertimu.

ii. Kokią teisę turiu gauti informaciją ir susipažinti su bylos medžiaga?

Būdamas kaltinamasis, jūs turite teisę susipažinti su byla. Taip jūs daugiau sužinote apie prieš jus surinktus įrodymus. Išimtiniais atvejais gali būti neleidžiama susipažinti su atskiromis bylos dalimis. Turite teisę bet kuriuo metu pateikti savo įrodymų.

iii. Kokia yra mano teisė turėti advokatą ir pranešti trečiajai šaliai apie mano padėtį?

Advokato jums turėti neprivaloma, išskyrus atvejus, kai būtina, kad jums atstovautų gynybos advokatas. Tačiau, jeigu pageidaujate, turite teisę bet kuriuo metu pasikonsultuoti su advokatu, neatsižvelgiant į tai, ar jūs esate sulaikomas. Jums bendraujant su jums paskirtu advokatu, taip pat turi būti skirtas vertėjas.

Jeigu esate suimamas ir žinote advokato, kurio gynybos pageidaujate, pavardę, galite su juo susisiekti tiesiogiai arba per policiją. Jeigu gynybos advokatų nežinote, galite naudotis advokatų asociacijos būdinčių advokatų paslauga.

iv. Kokia yra mano teisė į teisinę pagalbą?

Kiekvienu proceso etapu turite teisę turėti savo pasirinktą advokatą arba kreiptis dėl teisinės pagalbos advokato paskyrimo. Jeigu faktai arba teisiniai klausimai yra sudėtingi, galite prašyti teisinės pagalbos advokatą jums paskirti visam procesui. Baudžiamajame procese prieš užsieniečius, nesusipažinusius su Austrijos teisės sistema, veikiausiai taip ir bus. Visais atvejais, kai tai privaloma, o jūs pats nepaskiriate advokato, jis jums bus paskirtas. Jeigu jums neatstovauja teisinės pagalbos advokatas, jūs turite padengti paskirtojo advokato išlaidas.

v. Ką svarbu žinoti apie:

a. Nekaltumo prezumpciją

Baudžiamojo persekiojimo institucijos turi nutraukti tyrimą, jeigu nusikalstamos veikos nebuvo padaryta arba jeigu nustatytų faktų nepakanka kaltinamajam nuteisti. Visais kitais atvejais, kai faktai yra tinkamai nustatyti, baudžiamojo persekiojimo institucijos turi perduoti bylą kompetentingam teismui.

b. Teisę tylėti ir neduoti parodymų prieš save

Asmenys turi teisę tylėti, jeigu, pavyzdžiui, priešingu atveju jie sukeltų sau arba giminaičiui (Baudžiamojo proceso kodekso (vok. *Strafprozeßordnung*) 156 straipsnio 1 dalies 1 punktas) baudžiamojo persekiojimo riziką arba, jeigu jam iškelta byla, papildomų apkaltinamųjų įrodymų riziką, palyginti su ankstesniais savo parodymais.

vi. Kokios yra specialios garantijos vaikams?

Jeigu vaikai arba nepilnamečiai tapo smurto aukomis arba liudytojais, jie turi teisę į psichosocialinę ir teisminę pagalbą.

D. Kokie yra ikiteisminio tyrimo terminai?

Baudžiamojo persekiojimo institucijos turi nutraukti tyrimą, jeigu nusikalstamos veikos nebuvo padaryta arba jeigu nustatytų faktų nepakanka kaltinamajam nuteisti. Visais kitais atvejais, kai faktai yra tinkamai nustatyti, baudžiamojo persekiojimo institucijos turi perduoti bylą kompetentingam teismui.

■ Paskutinis naujinimas: 15/09/2025

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija nepriima jokios atsakomybės ar teisinių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisykles rasite puslapyje „Teisinė informacija“.